នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ

ភាគីដាក់ឯកសារ: សហមេធាវីរបស់លោក នួន ជា

ដាក់ជូន: អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី២០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៦

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 23-May-2016, 08:00
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង: **សាធារណៈ/Public**

ចំណាត់ថ្នាក់ប្រភេទឯកសារ:

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់បណ្ដោះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

សំណើរបស់ នួន ជា អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) សុំឲ្យទទួលយកធ្វើជាភស្តុតាងនូវឯកសារមួយពាក់ព័ន្ធនឹងសក្ខីកម្មរបស់ ALEXANDER LABAN HINTON (2-TCE-88)

ដាក់ដោយ៖

ក្រុមមេធាវីការពារក្ដី នួន ជា

សុន អរុណ

Victor KOPPE

លីវ សុវណ្ណា

Doreen CHEN

ព្រុំ ផល្លា

Marina HAKKOU

Léa KULINOWSKI

ឌី សុជាតា

ចម្លងជូន៖

សហមេធាវីការពារក្ដី ខៀវ សំផន

គង់ សំអុន

Anta GUISSÉ

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖

ជា លាង

Nicholas KOUMJIAN

សហមេធាវី តំណាងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី

ពេជ អង្គ
Marie GUIRAUD

I. សេចក្តីផ្តើម

1. អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អ.វ.ត.ក សហមេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា ("មេធាវីការពារក្តី") ដាក់សំណើនេះ ដើម្បីសុំឲ្យទទួលយកធ្វើជាភ័ស្តុតាងនូវឯកសារមួយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសក្ខីកម្មរបស់ Alexander Laban HINTON (2-TCE-88) ("លោក Hinton") និងពាក់ព័ន្ធនឹងភ័ស្តុតាងរបស់គាត់ជារួម។ ឯកសារដែលស្នើឡើងទាក់ទងទៅនឹងភាពមិនលម្អៀងរបស់លោក Hinton ដោយសារឯកសារនេះបង្ហាញថា គាត់មានបុរេវិនិច្ឆ័យរួចហើយពីពិរុទ្ធភាពរបស់លោក នួន ជា មុនពេលគាត់មកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខតុលាការ។ ការទទួលយកឯកសារនេះធ្វើជាភ័ស្តុតាងនឹងអនុញ្ញាតឲ្យមេធាវីការពារក្តីអាចជំទាស់ទៅនឹងភាពអាចជឿជាក់បានរបស់លោក Hinton ហេតុនេះហើយ ឯកសារនេះមានប្រយោជន៍ក្នុងការស្វែងរកការពិត។

II. ច្បាប់ជាធរមាន

2. រាល់ភ័ស្តុតាងទាំងអស់ត្រូវតែទទួលយក លើកលែងតែមានបទប្បញ្ញត្តិផ្សេងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ[1]។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបដិសេធចំពោះពាក្យសុំឲ្យពិនិត្យភ័ស្តុតាង បើយល់ឃើញថា៖ មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធ ឬ ជាការស្នើសុំជាន់គ្នា, មិនអាចរកបានក្នុងរយៈពេលសមស្របណាមួយ, មិនសមស្របសម្រាប់បញ្ជាក់អង្គហេតុដែលជាគោលដៅនៃការស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាង, ច្បាប់មិនអនុញ្ញាត, ឬ មានចេតនាពន្យារកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬគ្មានប្រយោជន៍[2]។ ដើម្បីបំពេញលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃវិធាន ៨៧(៣) ភ័ស្តុតាងដែលបានស្នើឡើងត្រូវតែមានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធ និងភាពជឿជាក់បាន *តាមការវិភាគបឋម* តែប៉ុណ្ណោះ[3]។ អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) ក្នុងដំណាក់កាលនានានៃការជំនុំជម្រះ ភាគីអាចស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះ "ទទួលយកនូវភ័ស្តុតាងថ្មី ដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់នាំមក

---

[1] វិធាន ៨៧(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[2] វិធាន ៨៧(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[3] ឯកសារ **E289/2** "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើដោយអនុលោមតាមវិធាន៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលសុំដាក់ភ័ស្តុតាងថ្មីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ (ឯកសារ E289) និងចម្លើយតបរបស់ ខៀវ សំផន (ឯកសារ E289/1)" ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ កថាខណ្ឌ ២៦ ("សេចក្តីសម្រេចលើសំណើតាមវិធាន ៨៧(៤)")។

នូវការស្វែងរកការពិត" ផ្អែកតាមខ្លឹមសារដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន៨៧(៣)[4]។ ទោះបីវិធាន ៨៧ (៤) ចែងថា ភស្តុតាងដែលបានស្នើសុំត្រូវតែមិនអាចរកបាននៅមុនពេលដំណើរការជំនុំជម្រះក៏ដោយ តែអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបកស្រាយថា ភស្តុតាងក៏សំដៅដល់ភស្តុតាងដែលអាចរកបាននៅមុនពេលដំណើរការជំនុំជម្រះដែរ តែមិនត្រូវបានរកឃើញពីមុនបន្ទាប់ពីបានបំពេញការងារដោយយកចិត្តទុកដាក់[5]។

3. នៅក្នុងស្ថានភាពមួយចំនួន ភស្តុតាងដែលមិនបានបំពេញ "ទាំងស្រុង" ទៅនឹងលក្ខណវិនិច្ឆ័យនេះ ត្រូវបានទទួលយក នៅពេលដែលភស្តុតាងនោះមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹងសម្ភារដែលមាននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះរួចហើយ និងនៅពេលដែលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌តម្រូវឲ្យយកប្រភពនានាមកវាយតម្លៃរួមគ្នា នៅពេលដែលភស្តុតាងដែលបានស្នើឡើងជាភស្តុតាងដោះបន្ទុក និងតម្រូវឲ្យវាយតម្លៃ ដើម្បីចៀសវាងភាពអយុត្តិធម៌ ឬនៅពេលដែលភាគីផ្សេងទៀតមិនជំទាស់ទៅនឹងភស្តុតាងនោះ[6]។

III. ទឡ្ហីករណ៍

ក. ទិដ្ឋភាពទូទៅ

4. ឯកសារដែលបានស្នើសុំគឺជាអត្ថបទកាសែតដែលមានចំណងជើងថា *Rutgers Professor Testifies at UN-backed trial of Senior Leaders of the Khmer Rouge (សាស្ត្រាចារ្យសាកលវិទ្យាល័យ Rutgers ផ្តល់សក្ខីកម្មនៅក្នុងការជំនុំជម្រះដែលគាំទ្រដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ ទៅលើមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម)* ដែលត្រូវបានចុះផ្សាយនៅថ្ងៃទី ៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៦ ដោយ Lawrence Lerner នៅក្នុងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ Rutgers Today ("ឯកសារ")។

---

[4] មួយឆ្នាំបន្ទាប់ពីការជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ អ.ជ.ស.ជ បានសម្រេចថា ភាគីត្រូវដាក់សំណើសុំឯកសារតាមវិធាន ៨៧(៤) ដែលមានក្នុងសំណុំរឿង តែមិនទាន់ត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងបញ្ជីឯកសារដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានទទួលយក ទោះបី ចុងក្រោយ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានដាក់បង្ហាញឯកសារទាំងនោះទៅក្នុងការដាក់ឯកសារបឋមក៏ដោយ *សូមមើល* សេចក្តីព្រាងប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ ទំព័រ ២៤។

[5] ឯកសារ **E313** "សាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១" ចុះថ្ងៃទី ៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ កថាខណ្ឌ ២៥, ឯកសារ **E289/2** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើតាមវិធាន ៨៧(៤) កថាខណ្ឌ ៣។

[6] ឯកសារ **E289/2** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើតាមវិធាន ៨៧(៤) កថាខណ្ឌ ៣។

ឯកសារនេះមាននៅក្នុង ***ឧបសម្ព័ន្ធ ១ សាធារណៈ***។ ឯកសារនេះសង្ខេបបទពិសោធន៍របស់លោក Hinton ក្នុងការផ្តល់សក្ខីកម្មនៅ អ.វ.ត.ក និងបង្ហាញពីការលើកឡើងនានារបស់គាត់ ក្រោយពេលផ្តល់សក្ខីកម្មនោះ។

5. ជាការសំខាន់ លោក Hinton បានលើកឡើងជាច្រើនដង ដែលបង្ហាញថា គាត់ពិតជាជឿថា លោក នួន ជា មានពិរុទ្ធភាពពីបទឧក្រិដ្ឋនានាដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់។ នៅពេលពិពណ៌នាពីលោក នួន ជា មានការរាយការណ៍ថា លោក Hinton បាននិយាយថា៖

> [...] នេះហើយដែលជា**កំពូលឃាតករដ៏ល្បីល្បាញ ក្នុងចំណោមស្ថាបត្យករនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍**[7]។

6. លោក Hinton បានលើកឡើងបែបចោទប្រកាន់បន្ថែមទៀតថា៖

> ខ្ញុំគិតថា [នួន ជា] នៅតែជឿជាក់លើចលនារបស់ពួកគេ និង**អ្វីដែលគាត់បានធ្វើ**[8]។

7. ចុងក្រោយ មានការរាយការណ៍ថា លោក Hinton បានសន្និដ្ឋានថា៖

> ជាការសំខាន់ដែលត្រូវចងចាំ [ថា នួន ជា ជាមនុស្ស] នៅពេលយើងពិចារណាទៅលើសោកនាដកម្មនេះ និង**ឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលគាត់ និងគូកនគាត់បានប្រព្រឹត្ត**[9]។

8. តាមរយៈការលើកឡើងទាំងនេះ លោក Hinton ផ្តល់ភ័ស្តុតាងយ៉ាងច្បាស់ថា គាត់បានមានបុរេវិនិច្ឆ័យរួចហើយទៅលើធាតុផ្សំសំខាន់នៃរឿងក្តីនេះ គឺ អត្ថិភាពនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗទៀត និងតួនាទីរបស់លោក នួន ជា នៅក្នុងការប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់។ ការលើកឡើងទាំងនេះបង្ហាញថា លោក Hinton មានភាពលម្អៀង និងមិនបានផ្តល់ភ័ស្តុតាងអព្យាក្រឹត្យ និងមានលក្ខណៈសត្យានុម័ត ក្នុងអំឡុងពេលដែលគាត់ផ្តល់សក្ខីកម្មក្នុងសវនាការឡើយ ដែលជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់សម្រាប់សាក្សីជំនាញ ហេតុនេះ ត្រូវផ្តល់ទម្ងន់តិចតួច ប្រសិនបើត្រូវផ្តល់ ចំពោះភ័ស្តុតាងរបស់គាត់។

---

[7] គូសបញ្ជាក់បន្ថែម។

[8] គូសបញ្ជាក់បន្ថែម។

[9] គូសបញ្ជាក់បន្ថែម។

ខ. ឯកសារមិនអាចរកបានមុនពេលចាប់ផ្តើមការជំនុំជម្រះ និងគួរត្រូវបានទទួលយកធ្វើជាភស្តុតាងដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌

9. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថា ការជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ បានចាប់ផ្តើមនៅខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១១[10]។ ឯកសារនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងក្រោយឆ្នាំ ២០១១ ហើយហេតុនេះមិនអាចរកបានមុនពេលចាប់ផ្តើមការជំនុំជម្រះទេ។ ជាងនេះទៀត ឯកសារនេះត្រូវបានចុះផ្សាយនៅថ្ងៃទី ៥ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៦ បន្ទាប់ពីលោក Hinton មកផ្តល់សក្ខីកម្មរួចហើយ ហេតុនេះឯកសារនេះមិនត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តីចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៦ សុំឱ្យទទួលយកធ្វើជាភស្តុតាងនូវឯកសារនានាទាក់ទិននឹងលោក Hinton ដើម្បីយកទៅប្រើប្រាស់នៅពេលមេធាវីការពារក្តីសួរដេញដោលទេ[11]។

10. ឯកសារនេះគឺជាការចុះផ្សាយដែលរាយការណ៍អំពីអ្វីដែលលោក Hinton បានលើកឡើង និងពាក់ព័ន្ធនឹងយោបល់ និងជំហររបស់គាត់ មិនត្រឹមតែចំពោះសក្ខីកម្មរបស់អ្នកជំនាញដែលគាត់បានផ្តល់នៅក្នុងសវនាការប៉ុណ្ណោះទេ តែរួមទាំងភស្តុតាងទាំងមូលរបស់គាត់ផង។ ហេតុនេះ ឯកសារនេះទាក់ទិននឹងតម្លៃជាភស្តុតាងនៃចម្លើយរបស់គាត់។ ហេតុនេះ ការទទួលយកឯកសារនេះបញ្ចូលក្នុងសំណុំរឿងមានប្រយោជន៍ក្នុងការស្វែងរកការពិត។

គ. ឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង ០០២/០២

11. លោក Hinton ត្រូវបានចាត់តាំងជាសាក្សីជំនាញដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយគាត់មានកាតព្វកិច្ចផ្តល់សក្ខីកម្មទៅលើបញ្ហាទាំងអស់ដែលគាត់ដឹង និងមានជំនាញ ដោយមិនលម្អៀង និង

---

[10] ឯកសារ **E307/1** "សេចក្តីស្រេចលើសំណើរួមរបស់ភាគីសុំការបំភ្លឺអំពីការអនុវត្តវិធាន ៨៧(៤) (ឯកសារ E307) និងសេចក្តីជូនដំណឹងរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា ស្តីពីការមិនដាក់បញ្ជីភស្តុតាងដែលបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព (ឯកសារ E305/3)" ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤ កថាខណ្ឌ ២។ ឯកសារ **E307/1/2** "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរួមសុំឱ្យសម្រេច*សាជាថ្មីឡើងវិញ*លើការអនុវត្តវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង" ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ កថាខណ្ឌ ៦។

[11] ឯកសារ **E387** "សំណើលើវិធាន ៨៧(៤) របស់ នួន ជា ស្នើសុំឱ្យទទួលយកឯកសារចំនួន ១៧ ទាក់ទងនឹងសក្ខីកម្មរបស់ Alexander Laban Hinton (2-TCE-88)" ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៦។

មានសត្យានុម័តបំផុត[12]។ ក្នុងនាមជាសាក្សីជំនាញ លោក Hinton មិនអាចបញ្ចេញយោបល់លើបញ្ហាអង្គហេតុស្នូលនានា[13] ដែលជាតួនាទីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[14]។

12. យ៉ាងណាក៏ដោយ ដូចបានលើកឡើងខាងលើ ឯកសារនេះបង្ហាញថា លោក Hinton បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរួចមកហើយទៅលើបញ្ហាជាសារវ័ន្តនានានៃរឿងក្តីនេះ គឺថា មានអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅប្រទេសកម្ពុជា ហើយថា លោក នួន ជា ជា "ស្ថាបត្យករ" នៃអំពើនេះ។ ប្រការសំខាន់ ឯកសារនេះបញ្ជាក់ពីភាពលម្អៀងរបស់លោក Hinton ដែលបានបញ្ចេញឲ្យដឹងតាមរយៈសក្ខីកម្មរបស់គាត់នៅក្នុងសវនាការ នៅពេលគាត់ផ្តល់ចម្លើយជាច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងអត្ថិភាពនៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅប្រទេសកម្ពុជាក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ[15]។

13. ជាងនេះទៀត ចម្លើយនានានៅក្នុងឯកសារនេះបានលើកឡើងច្បាស់ថា លោក Hinton មានជំនឿ និងហាក់ដូចជាតែងតែមានជំនឿជាប្រចាំថា លោក នួន ជា ពិតជាមានពិរុទ្ធភាព។ ការមានជំនឿបែបនេះធ្វើឲ្យគាត់មិនអាចក្លាយជាសាក្សីជំនាញអព្យាក្រឹត្យ និងមានសត្យានុម័តទេ ហេតុនេះ វាប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ភាពជឿជាក់បានរបស់គាត់។ ហេតុនេះ បញ្ហានេះធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ទម្ងន់ដែលត្រូវផ្តល់ដល់ភស្តុតាងរបស់គាត់ជារួម ប្រសិនបើត្រូវផ្តល់នោះ។

ឃ. ឯកសារអាចជឿជាក់បាន និងមានយថាភាព

14. ឯកសារមានសញ្ញាណនៃអាចជឿជាក់បាន*តាមការវិភាគបឋម*។ ឯកសារនេះត្រូវបានចុះផ្សាយដោយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ Rutgers Today ដែលជាប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយលើបណ្តាញអ៊ីនធឺណេត ដែលជាប្រភពព័ត៌មាន និងដំណឹងផ្លូវការទាក់ទិននឹងសាកលវិទ្យាល័យ Rutgers-Newark (ស.វ.អា)

---

[12] ឯកសារ **E215** "សេចក្តីសម្រេចលើការចាត់តាំងអ្នកជំនាញ" ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១២ ("សេចក្តីសម្រេចលើអ្នកជំនាញ") កថាខណ្ឌ ១៥។

[13] ឯកសារ **E215** សេចក្តីសម្រេចលើអ្នកជំនាញ កថាខណ្ឌ ១៦។

[14] ឯកសារ **E215** សេចក្តីសម្រេចលើអ្នកជំនាញ កថាខណ្ឌ ១៦។

[15] ឯកសារ **E1/401.1** ទំព័រ ១៨ ម៉ោង ១០:០៧:៤០, ឯកសារ **E1/402.1** ទំព័រ ៦ ម៉ោង ០៩:១៨:៥៥, ទំព័រ ៣១ ម៉ោង ១១:០០:៤៥, ទំព័រ ៧២ ម៉ោង ១៥:៣៧:៤៧, ទំព័រ ៧៦ ម៉ោង ១៥:៥០:០៤, ឯកសារ **E1/403.1** ទំព័រ ៣៥ ម៉ោង ១១:១៥:៤០, ទំព័រ ៣៨ ម៉ោង ១១:២៣:០៦, ទំព័រ ៥៥ ម៉ោង ១៤:១២:៤៤, ទំព័រ ៦៤ ម៉ោង ១៤:៤៥:២៩, ទំព័រ ៧២ ម៉ោង ១៥:៣០:៥០, ឯកសារ **E1/404.1** ទំព័រ ៤១ ម៉ោង ១១:៤១:០៨, ទំព័រ ៤៨ ម៉ោង ១២:០៨:៥២។

ដែលលោក Hinton ជាសាស្ត្រាចារ្យនៅទីនោះ។

IV. **សំណូមពរ**

15. ផ្អែកតាមសំអាងហេតុនានាដែលបានលើកឡើងខាងលើ មេធាវីការពារក្តីស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឲ្យទទួលយកឯកសារនេះធ្វើជាភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

សហមេធាវីការពារក្តី នួន ជា

សុន អរុណ Victor KOPPE